

Onze zoektocht in de Krimpenerwaard

Kees van Es, 3 november 2025

Inhoud

Resume: bewegen door de velden

Het overheidsperspectief

Casus de Krimpenerwaard

Aan de slag met de overheidsperspectief

Het overheidsperspectief

Overheidsperspectief

- Beleid
- Doelen
- Instrumenten
- Organisatie van besluitvorming
- Politieke processen
- Rijk, provincie, gebied
- Verschillende rollen van de overheid

NSOB-model

The image shows a lush green wetland landscape. In the foreground, there is a narrow, shallow water channel filled with dark water, bordered by tall, green grasses and reeds. Some fallen brown leaves are visible in the water. In the background, a group of people are walking away from the camera across a grassy field. The sky is overcast. A semi-transparent white box is overlaid on the left side of the image, containing the title text.

De casus Krimpenerwaard

Inhoud

- Krimpenerwaard in vogelvlucht
- De opgave
- Lopend gebiedsproces
- Interventies/strategie
- Leerervaringen
- Bewegen door de velden
- Rollen van de overheid in de K'waard
- Spanning tussen rollen

De Krimpenerwaard

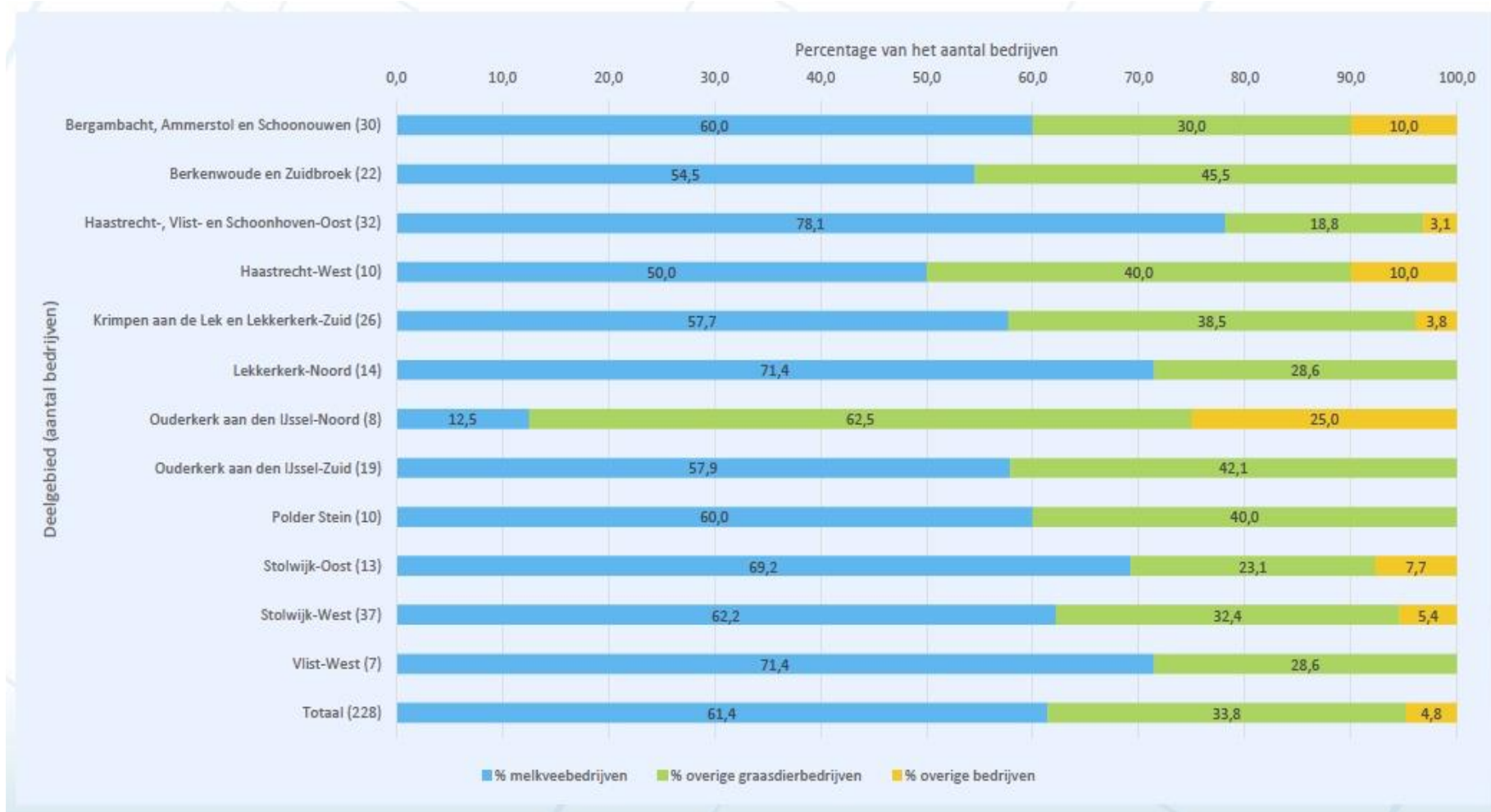

Karakteristieken

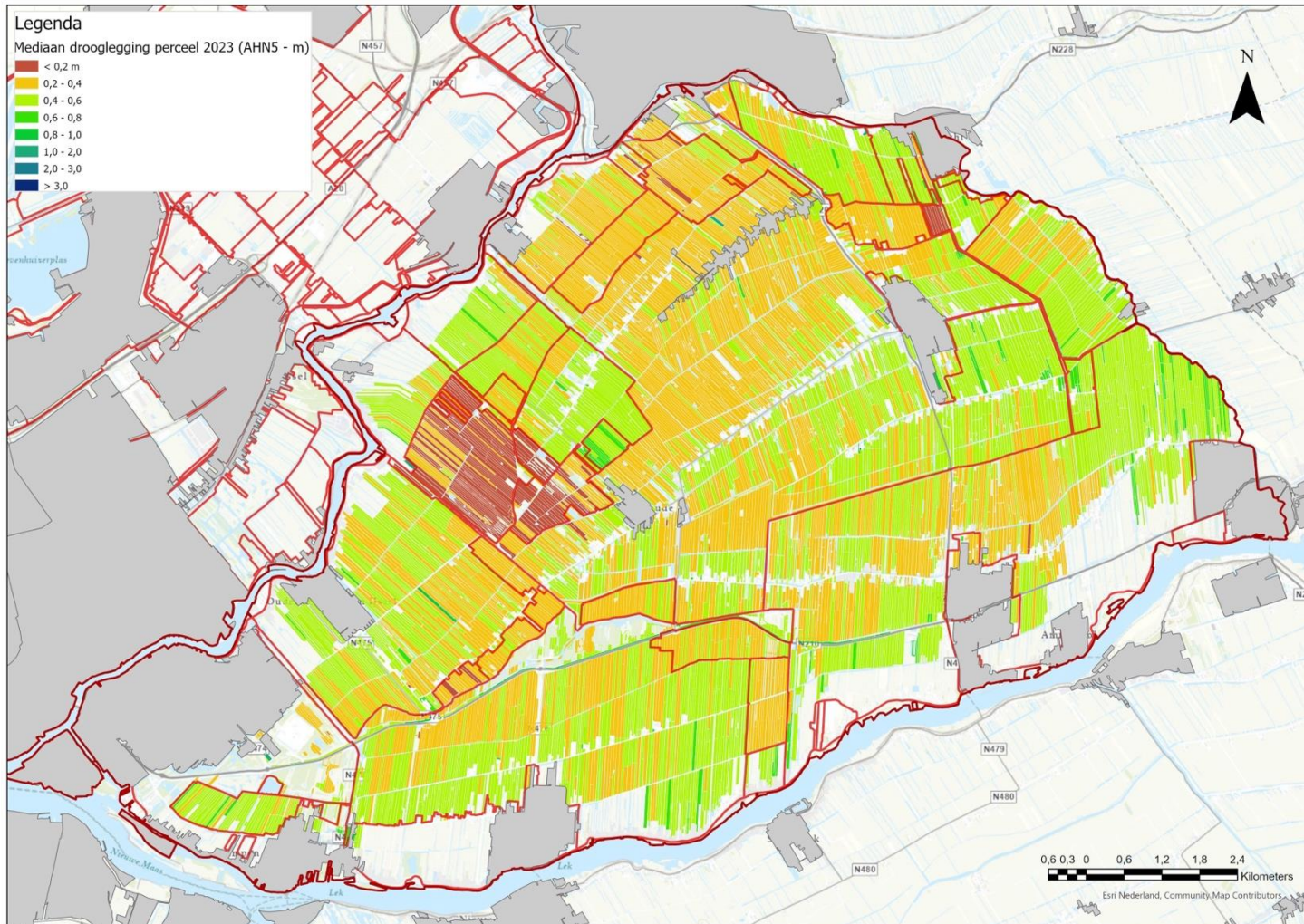
Slagenlandschap

Vooral melkvee (en schapen)

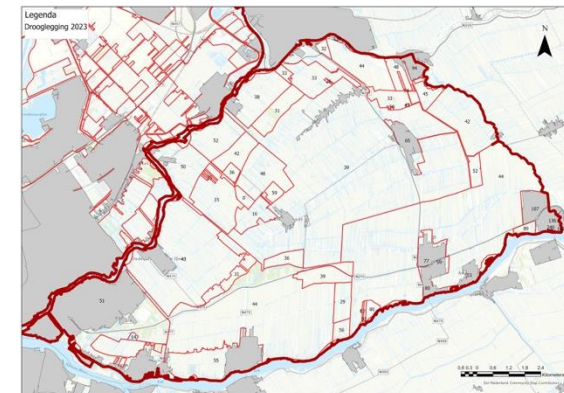

Drooglegging

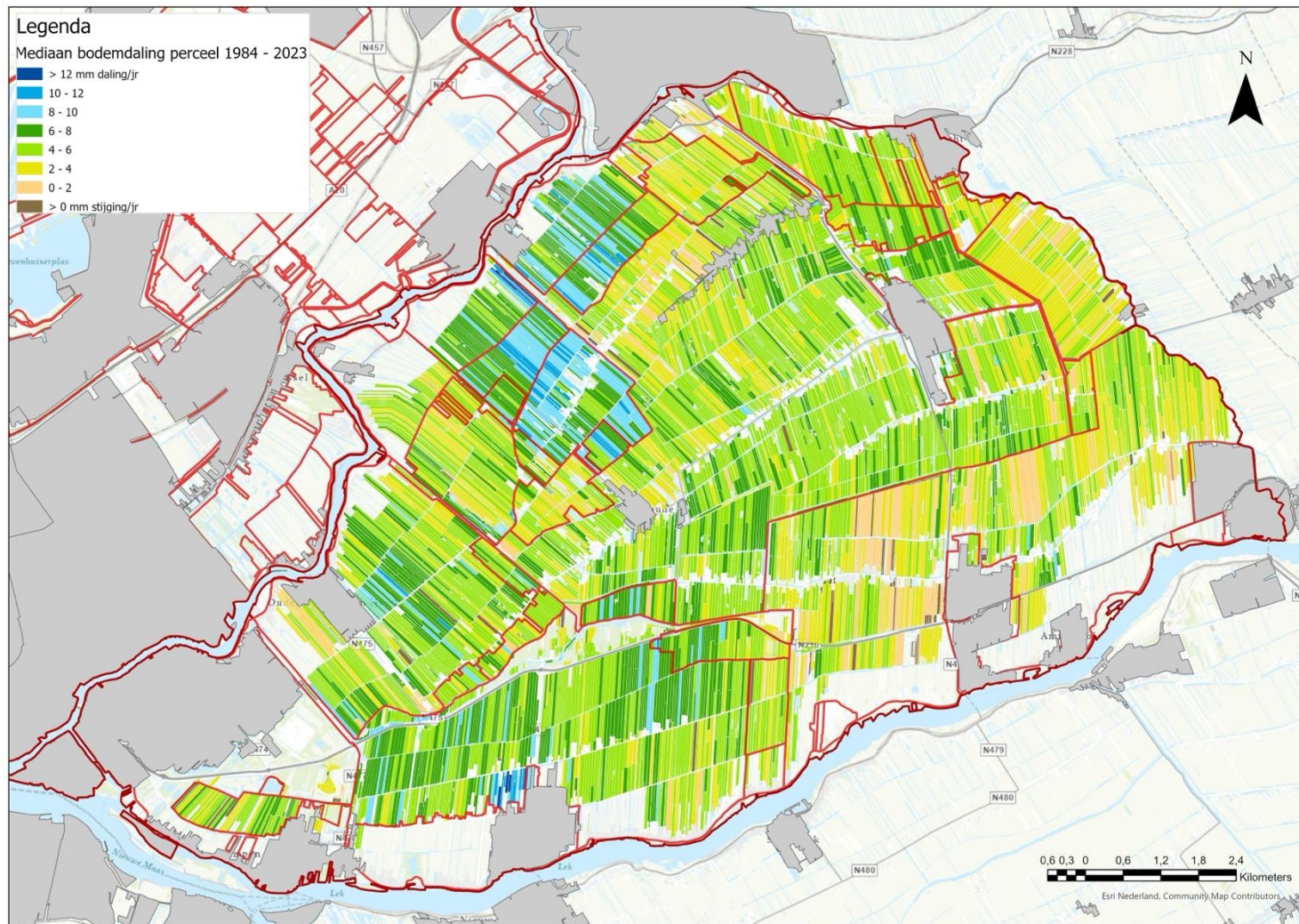

Relatieve geringe
drooglegging

Rond de 40 cm.

Bodemdaling

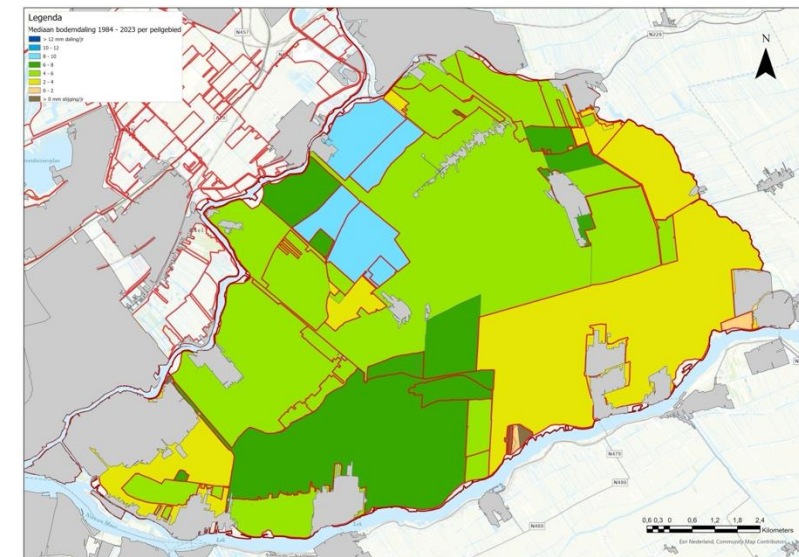

2-8 mm bodemdaling/jaar

Tot wel 20 mm per jaar
bodembeweging

Dus wat meten we nu?

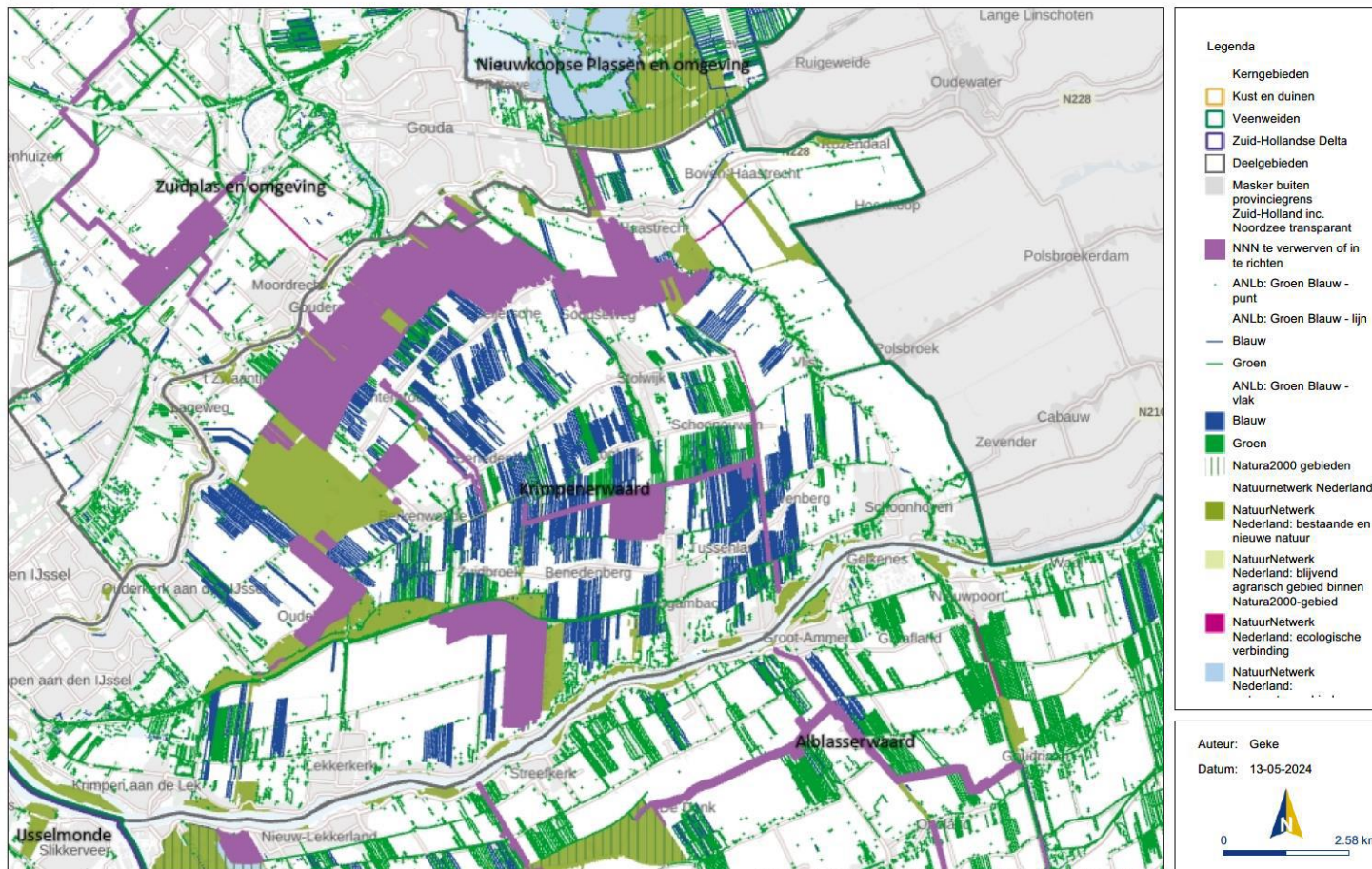
En wat is dan de echte
opgave?

NNN en agrarisch natuurbeheer

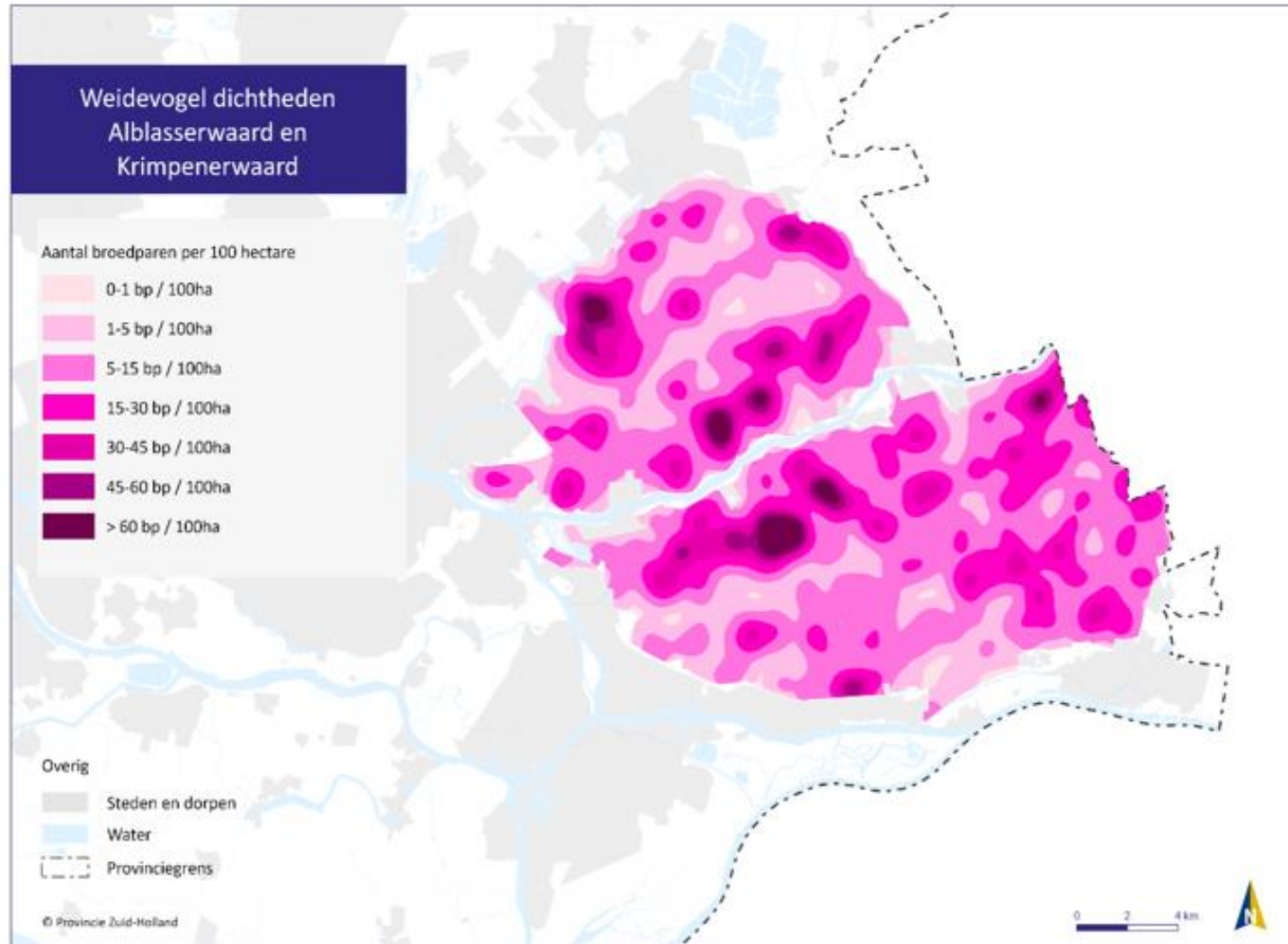

Groen-Blauw Krimpenerwaard

Weidevogelbeheer, waarvan 30% zwaar beheer (600 ha)	1918 hectare
Dooradering (kruidenrijke randen) en botanisch beheer	106 hectare
Duurzaam Waterbeheer pakketten	538 hectare

Weidevogels

De opgave (vanuit beleid)

	Natuur	Stikstofreductie	Water kwaliteit en systeem	Klimaat landgebruik / landbouw
Wettelijke doelen VHR, KRW, Wsn, Wnb, Klimaatkoord- en wet	2030 VHR 30% natuurherstel VHR-soorten en habitattypen	2025 40% areaal ... 2030 50% areaal ... 2035 74% areaal stikstof-gevoelige habitats binnen Natura2000 onder KDW: 2,5 Kton NH ₃ reductie	2027 Concentraties nutriënten in oppervlaktewater en gewasbeschermingsmiddelen 2027 Kwantitatieve toestand grondwater	2030 Emissiereductie broeikasgassen uit veenweiden: 0,21 Mton CO ₂ -eq reductie 2030 Koolstofvastlegging in bodem, bos en natuur én in landbouwbodems 2030 Emissiereductie broeikasgassen veehouderij en akkerbouw: 0,3 Mton CO ₂ -eq reductie 2030 Emissiereductie methaan in veehouderij en akkerbouw
Bestuurlijke afspraken (coalitieakkoord) Natuurpact (NNN) en Bossenstrategie	2027 Hydrologische condities N2000 gebieden op orde 2027 NNN resterende opgave: 3.270 ha en ca 100 km ecol. verbinding* 2030 Bos areaalopgave 400 ha			
Ambities Deltaprogramma's biodiversiteit, zoet-water en ruimte-lijke adaptatie	2050 Groenblauwe dooradering 10% in 2050, waarvan helft in 2030 en prioritaire gebieden 10% in 2030		2050 Beleid, inrichting en beheer aangepast aan het veranderende klimaat	

De opgave (vanuit gebied)

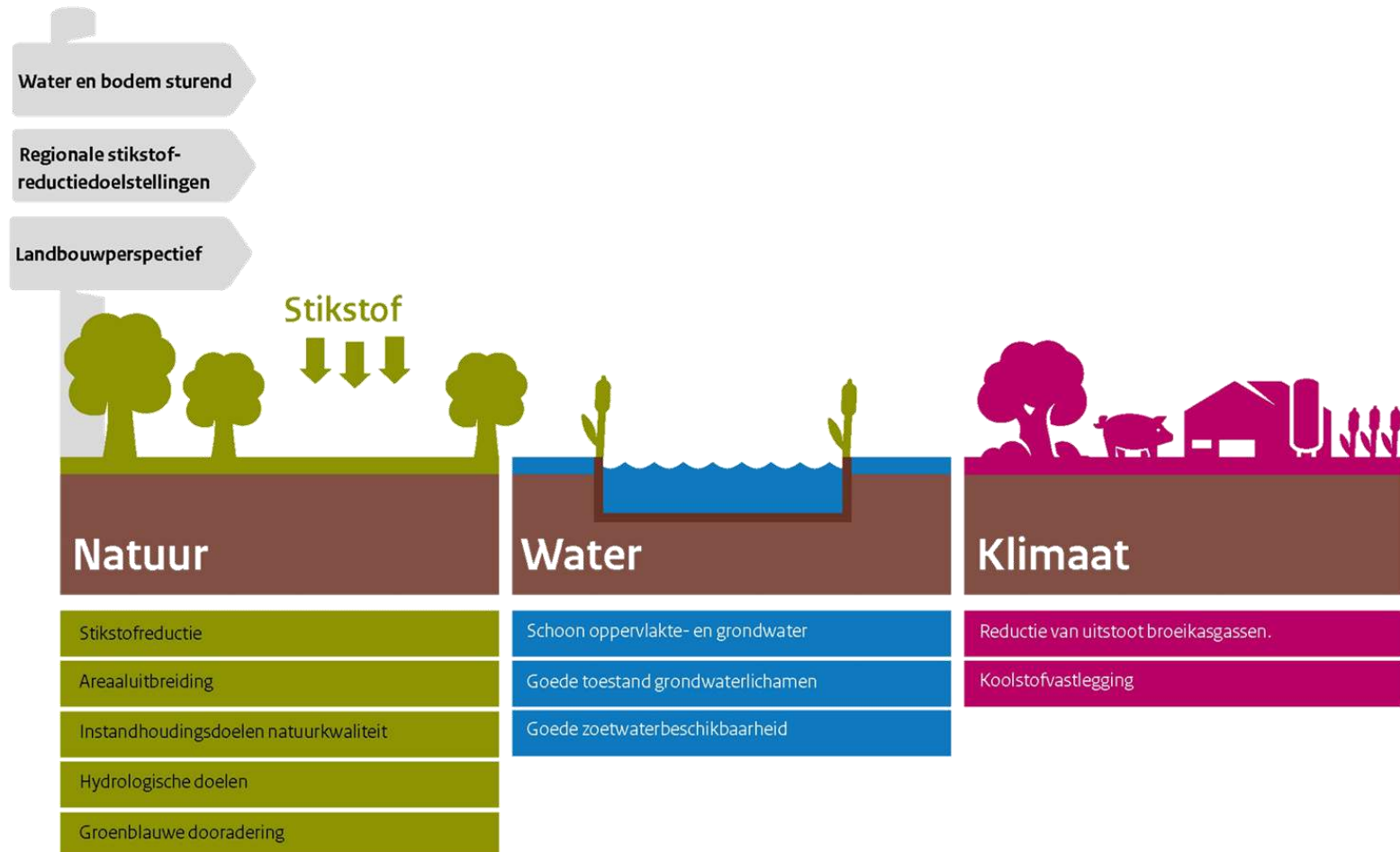
Gebiedsprocessen zijn al in volle gang, en toen ...

Doelen Natuur en Stikstof

30% natuurherstel VHR, met nationale areaal- en kwaliteitsopgave. Achteruitgang moet op landelijk niveau gestopt zijn.	2030	
50% areaal met stikstofgevoelige habitats binnen Natura 2000 onder de KDW.	2030	
74% areaal met stikstofgevoelige habitats binnen Natura 2000 onder de KDW. Voor Zuid-Holland 2,5 Kton NH3 reductie (incl. basispad).	2035	
Hydrologische condities Natura 2000-gebieden op orde.	2027	
Resterende opgave areaal voor Natuur Netwerk Nederland (NNN) in Zuid-Holland: 3.270 hectare.	2027	
Areaal opgave nieuw bos in Zuid-Holland: 150 hectare binnen NNN. Daarbuiten nog niet toebedeeld.	2030	
10% Groenblauwe dooradering (waarvan de helft in 2030).	2030	

Wettelijk vastgelegd	VHR, KRW, Wsn, Wnb, Klimaatakkoord
Bestuurlijke afspraak	Natuurpact, Bossenstrategie
Ambitie	Deltaprogramma Biodiversiteit, Deltaprogramma Zoetwater, Deltaplan Ruimtelijke adaptatie

Boeren Krimpenerwaard protesteren dinsdag tegen onteigening: 'Schandalig hoe ze met ons omgaan'

Boeren uit de Krimpenerwaard houden dinsdag bij alle rotondes in deze gemeente een grote protestactie tegen onteigening van weilanden. De agrariërs verschijnen op ongeveer twintig plekken met tractoren en spandoeken.

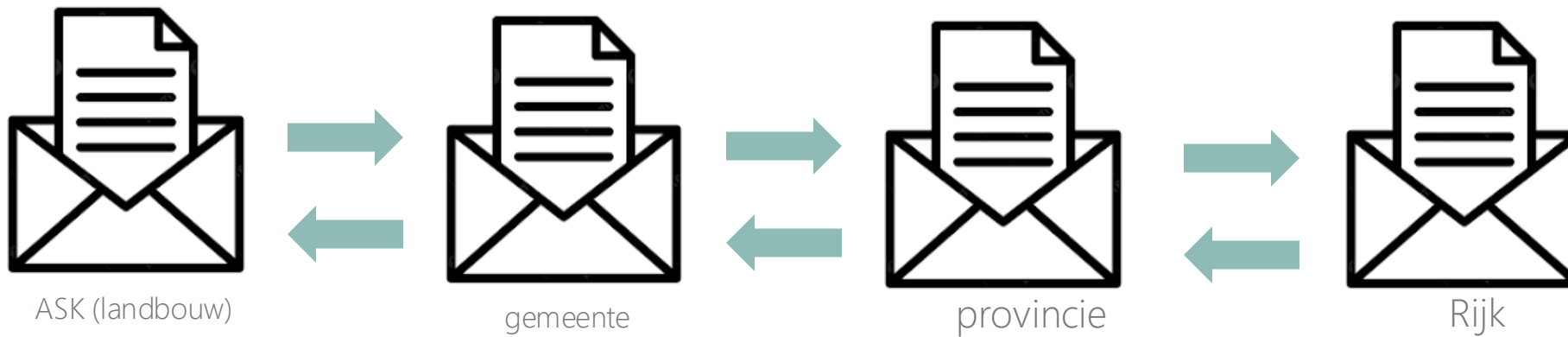
Boze boer Floor kapte 100 gezonde knotwilgen uit protest en krijgt nu buurt achter zich aan

UPDATE Het omzagen van zo'n honderd knotwilgen in de Krimpenerwaard als boerenprotest tegen het stikstofbeleid is bij velen volstrekt verkeerd gevallen. Omwonenden gaan aangifte doen en lokale politieke partij Pro Krimpenerwaard vindt dat boer Floor de Jong moet opstappen als SGP-raadslid.

▲ Uit frustratie over het stikstofbeleid zaagden boeren maandag honderd knotwilgen in de Krimpenerwaard om. Floor de Jong was één van hen, maar heeft inmiddels spijt van zijn actie. © Pim Mul

Gevolg

Gevolg

- Stagnatie betrokkenheid landbouw: “deelname gebiedsproces: betekent niet dat we met doelen instemmen”
- Randvoorwaarden: “ als dit niet geregeld wordt, dan ... ” (PAS, NV gebied, vacatievergoeding, etc. etc.)
- Discussies beginnen opnieuw: afplaggen
- Moeilijk om bedreigingen als kans te zien: groenblauwe dooradering, landschapsgrond

Interventies en strategie

Wat wel

- Naar een gezamenlijke bestuurlijke Regiegroep en eigenaarschap
- Uitnodiging aan landbouw en natuur om met 'hun' eigen perspectief en bod te komen
- Blijven werken aan uitvoering (parallel aan samen agenderen en verkennen lange termijn opgave)
- Gesprek op drie niveaus (gebiedsplan)
- Werken in deelgebieden

Wat niet (of heel voorzichtig)

- Ruimtelijke scenario-studies (ontwerp als dialoog, scenario's drooglegging)
- Gezamenlijke werkgroepen een brug te ver

Werken met een gebiedsbod en perspectief

Brengt energie, maar ook verwachtingen

- Verwachtingen dat het bod zomaar uitgevoerd wordt.
- Hoezo een (integraal) gebiedsbod? We hebben toch al een gebiedsbod?
- De kunst om dat bij elkaar te krijgen... (maar inhoudelijk ligt het heel dicht bij elkaar).
- De worsteling van de provincie en waterschap hoe hiermee om te gaan.
- Politiek past het gebiedsbod goed bij deze gedeputeerde.

Naar (parallele) uitvoering

Overzichtspagina artikelen: 'Krimpenerwaard' op [Nieuweoogst.nl](https://nieuweoogst.nl). Voor overige onderwerpen kunt u onze zoekfunctie (rechtsboven) gebruiken of bekijk het [nieuwsarchief](https://nieuwsarchief.nl).

Overzicht natuurbeheer Krimpenerwaard overhandigd aan politici

20-11-2024 - De Zuid-Hollandse gedeputeerde Frank Rijkaart (BBB) en wethouder Leo Barth (SGP) ontvingen maandag het Natuurlijk Perspectief Krimpenerwaard en het Weidehof Verslag 2024. De politici waren.....

Pilot Krimpenerwaard: hoger waterpeil raakt boer en plant

04-07-2024 - De slootwaterstand omhoogbrengen kan een oplossing zijn voor verdroging en inklinking van landbouwgrond. Maar er zitten ook nadelen aan voor boeren en het milieu. Dat blijkt uit het verslag.....

Zuid-Holland onderzoekt klei in veen om bodemdaling tegen te gaan

05-06-2024 - Provincie Zuid-Holland trekt 1 miljoen euro uit voor een vervolgonderzoek naar het inbrengen van klei in veengebieden. Dit kan mogelijk bodemdaling tegengaan en daarmee ook de emissie van.....

Boeren Krimpenerwaard presenteren landbouwvisie

03-06-2024 - Boeren in de Krimpenerwaard hebben op 31 mei hun landbouwperspectief aangeboden aan wethouder Leo Barth (SGP) en de Zuid-Hollandse gedeputeerde Frank Rijkaart (BBB). Hierin geven ze aan hoe.....

Essentie gebiedsplan: werken op drie niveaus

Ons perspectief		
(waar zijn we het samen over eens en waar moeten we samen het gesprek over voeren)		
Dit moet opgelost worden (systeemvragen)	Hier willen we komende jaren mee aan de slag (ons gebiedsbod)	Dit kan meteen (Startende en lopende projecten)
Een oplossing van de PAS-problematiek, Interimmers en andere vergunningssituaties; Een structurele oplossing voor de kreeftenproblematiek; Een eerlijk verdienmodel; Geen aanvullende planologische schaduwwerking Kennisonwikkeling rond bodemdaling monitoring op orde, leren van pilots en scenario's	7 werkpakketten: 1. Bestrijding kreeften en exoten 2. Kennis over bodemdaling en emissies: leren van ervaringen en monitoring 3. Emissiereductie stikstof op gebiedsniveau 4. KPI-project melkveehouderij collectieven 5. Uitbreiding eeidevogelbeheer 6. Vervolg polderprocessen Vlist West en Bergambacht en Stein-Zuid 7. Projecten biodiversiteit Regiodeal	<u>Starten (ca 11 mln.)</u> 816 hectare WIS (incl. duurzame maatregelen) - Pilot Klei in Veen - Pilot Zuidbroek <u>Wat kan meteen</u> - Emissie reducerende maatregelen (Subsidieregeling) - Agrarisch natuurbeheer - Deltaplan agrarisch waterbeheer (DAW) - Vervolg Mijn Koers - Realisatie NNN - Ecologisch slootonderhoud

A group of people are walking through a lush green field. In the foreground, there is a narrow water channel or ditch filled with water, surrounded by tall, green grass and reeds. The water reflects the surrounding vegetation. In the background, a group of people, including a man in a purple jacket, a woman in a grey jacket, and a man in a light blue shirt, are walking away from the camera. The field is expansive and green, with some trees visible in the distance under a clear sky.

Leerervaringen en de rol van de overheid in de Krimpenerwaard

Leerervaringen

- Investeren in relaties (in overheid en gebied, en niet zo'n beetje ook).
- Bouwen aan gezamenlijkheid en stevig bestuurlijke samenwerking. Kost tijd, maar wordt beloond.
- Vasthouden van energie in het gebied ('proces' niet stilleggen vanwege 'project' overheid).
- Balans zoeken lange termijn discussie – korte termijn uitvoering
- Balans zoeken initiatief en eigenaarschap in de regio – en duidelijkheid vanuit overheid ("niet meer wachten")
- Competenties op de goede plek (het blijft mensenwerk)

Valkuilen

Risico's in het proces

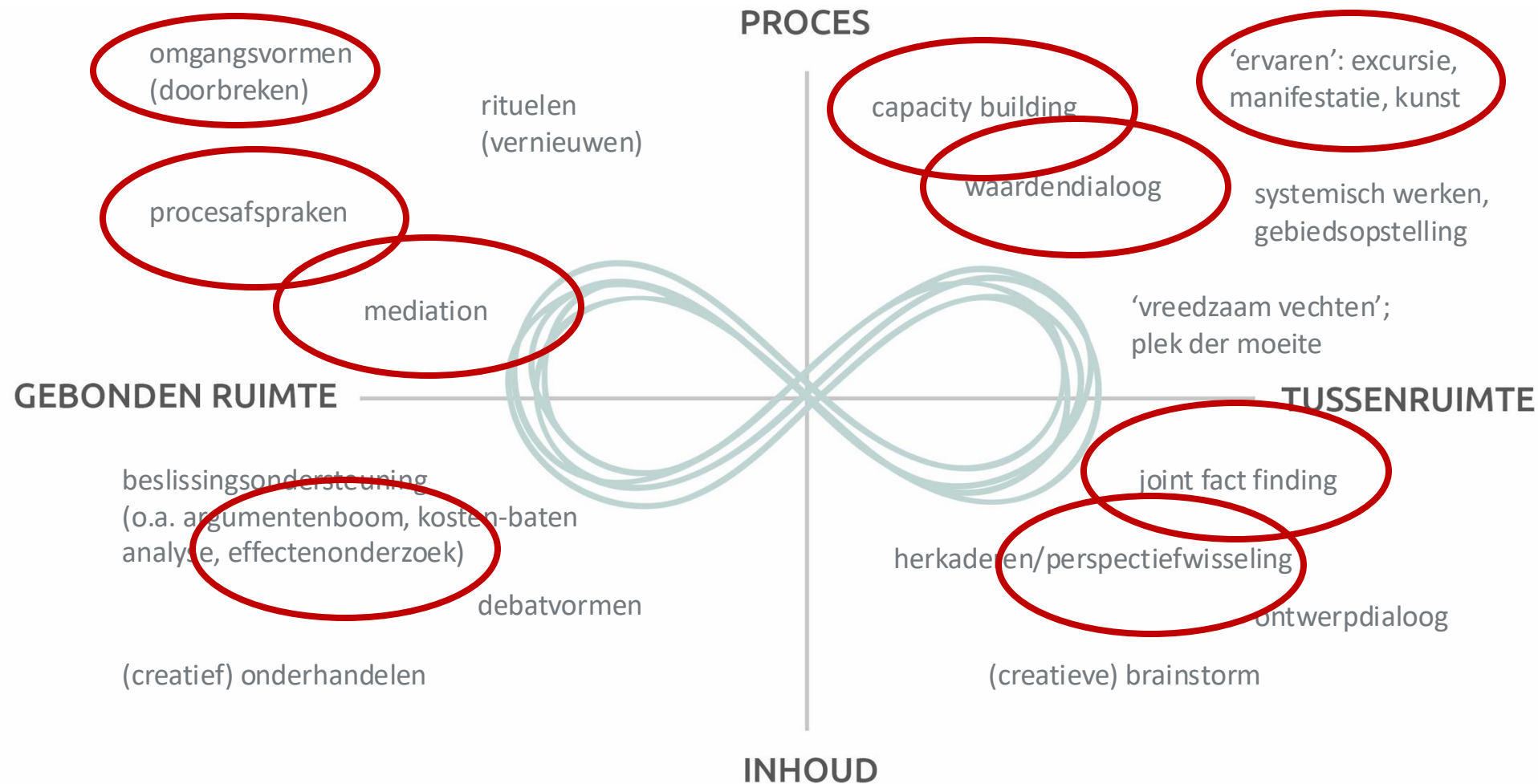
- Invloed van beleidsprocessen (SANE/stikstof), Nota peilbeheer HHSK, omgevingsprogramma landbouw gemeente
- Invloed van andere gebiedsprocessen processen (oud/niet verwerkt 'zeer' NNN, zoeklocatie waterwingebied)
- Beginnen met de doelen in het gebiedsplan (van overheid naar gebied i.p.v. van gebied naar de overheid)
- Op 1 december bieden we het gebiedsplan aan en dan ??????

Valkuilen uit: 'Bewegen door de velden'

1. Gebiedsproces als project
2. Gebiedsproces als instrument binnen overheidsorganisatie
3. Bestuurlijke besluitvorming domineert procesontwerp
4. Participatie = belangenvertegenwoordiging
5. Breder perspectief nodig

Terugblik: werkvormen en interventies in de K'waard

Spanning in rollen in gebiedsgericht werken

De provincie als gebiedsautoriteit vs. de provincie als gebiedspartner

- Toetsing gebiedsbod op doelbereid beleidscategorie ipv te zien als 'tussenstap'
- Omgekeerd gebeurt trouwens ook

Maar ook bv.:

- de presenterende overheid (dwars door gebiedsproces): NNN en strategische grondaankoop)
- de rechtmatige overheid: passende subsidieverordening en staatssteun
- de rechtmatige overheid en samenwerkende overheid: hel zorgvuldig besluitvormingsproces

Verschillende rollen, maar doe het bewust!

The image is a composite of two photographs. The background is a clear, bright photograph of a rural landscape. In the foreground, there are vibrant yellow flowers, likely irises, with green leaves. Behind them is a calm body of water, possibly a pond or a slow-moving stream. The far bank is a lush green field where several white sheep are grazing. A large, dark green tree stands prominently in the background under a clear blue sky. Overlaid on the left side of the image is a semi-transparent white rectangular box. Inside this box, the text "Vragen en casus" is written in a dark teal, sans-serif font.

Vragen en casus

Vragen vanuit het overheidsperspectief

- Welke **doelen** hebben de verschillende overheden vastgelegd in hun beleid?
- Waar zie je mogelijk **spanningen?** (tussen verschillende overheden of tussen beleidsdomeinen)
- Wat is de kern van de beleidsopgaven, als je vertrekt vanuit **brede welvaart** en er een **gebiedseigen interpretatie** aan geeft?
- Hoe kunnen de overheden hier op **sturen?** Denk aan:
 - Rechtmatige overheid: wat is wettelijk afdwingbaar of vastgelegd in beleid?
 - Presterende overheid: wat kunnen overheden zelf doen via eigen uitvoeringsprojecten, grondbezit, duurzaam aanbesteden e.d?
 - Samenwerkende overheid: hoe kunnen publiek-private samenwerking, coalities, convenanten e.d. tot resultaat leiden?
 - Responsieve overheid: Hoe kan de overheid maatschappelijke energie stimuleren en benutten?